

Sygn. akt I Ns 1106/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Ewa Karp

Protokolant: Ewelina Świrta

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2014 r. w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z wniosku U. O. i M. D.

przy udziale (...) S.A. w W. i (...) Sp. z o.o. w W.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia

I. oddala wniosek;

II. nakazuje wnioskodawczyni U. O. by uiściła na rzecz Skarbu Państwa tytułem wynagrodzenia biegłego kwotę 1.554,58 zł (tysiąc pięćset pięćdziesiąt cztery złote 58/100) tymczasowo wypłaconą ze środków Skarbu Państwa;

III. ustala, że zainteresowani ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 1106/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy U. O. i M. D. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu polegającej na prowadzeniu eksploatacji sieci przesyłowej – a w tym na prawie swobodnego dostępu i dojazdu do urządzeń przesyłowych w celu wykonania prac eksploatacyjnych, konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej jej rozbudowy oraz obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia tych urządzeń. Wnioskodawcy wskazali, że są właścicielami nieruchomości niezabudowanej położonej w K. obręb L., dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą (...) i wnoszą o zasądzenie na ich rzecz tytułem jednorazowego wynagrodzenia kwoty 2844 zł..

W uzasadnieniu wskazali, że na nieruchomości zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, oznaczone na załączonej mapie, a pełnomocnik wnioskodawców zwrócił się do uczestnika (...) Spółka Akcyjna w W. o uregulowanie korzystania z działki wnioskodawców, ale do zawarcia umowy ustanawiającej służebność przesyłu nie doszło.

(...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie wniosku podnosząc brak legitymacji biernej procesowej z uwagi na okoliczność, że nie jest właścicielem gazociągu przebiegającego przez działkę wnioskodawców i wskazał na akt notarialny z dnia 18 stycznia 2008 roku, którym przeniesiona została własność i prawo użytkowania wieczystego na rzecz innego podmiotu.

Na wyznaczonej na dzień 19 września 2013 roku rozprawie nie stawili się pełnomocnicy zainteresowanych pomimo prawidłowych zawiadomień, Sąd na wniosek wnioskodawców dopuścić dowód z opinii biegłego.

Pismem, które wpłynęło do Sądu 19 września 2013 roku, wnioskodawcy zwrócili się o powołanie nowego uczestnika postępowania (...) Sp. Z o.o. we W.. Postanowieniem z dnia 23 września 2013 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie (...) Sp. Z o.o. we W..

Nowy uczestnik po otrzymaniu wniosku i opinii biegłego wniósł o oddalenie wniosku. W uzasadnieniu podniósł, że ustanowienie służebności powinno nastąpić w drodze umowy, a dopiero w razie odmowy ustanowienia służebności przez przedsiębiorcę właściciel nieruchomości może wystąpić z wnioskiem o ustanowienie służebności w drodze orzeczenia sądowego. Niezależnie od tego zarzutu uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia z dniem 1 kwietnia 2007 roku nieodpłatnego prawa służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu polegającej na prawie korzystania z nieruchomości, w zakresie niezbędnym dla utrzymania na nieruchomości obciążonej gazociągu podwyższonego średniego ciśnienia DN 250 relacji L. – W. – M. - S. oraz prawie swobodnego dojazdu i dojazdu do tego gazociągu, wskazując, że posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców poprzez nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Uczestnik wskazał, że w marcu 1977 roku wybudowany został gazociąg i włączony do sieci gazowej przez poprzednika prawnego uczestnika i korzystano z niego w dobrej wierze celem dostarczania paliwa gazowego odbiorcom.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

Wnioskodawcy U. O. i M. D. są właścicielami nieruchomości niezabudowanej położonej w K. obręb L., dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą (...)/.

Na nieruchomości zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, podziemna sieć gazowa o długości około 239 m. Powołany przez Sąd na wniosek zainteresowanych biegły sądowy R. M. (1) dokonał określenia wartości służebności przesyłu, w pasie służebności na działce wnioskodawców, wyceniając ją na kwotę 2633 złote.

Nieruchomość jest działką niezabudowaną, co do której brak ustaleń planu, a w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta K. zatwierdzonego uchwałą nr (...) z dnia 27 stycznia 2011 roku wskazuje, że działka jest przeznaczona jako tereny gospodarki rolnej.

Pełnomocnik wnioskodawców zwrócił się do uczestnika (...) Spółka Akcyjna w W. o uregulowanie korzystania z działki wnioskodawców, ale do zawarcia umowy ustanawiającej służebność przesyłu nie doszło.

Właścicielem gazociągu przebiegającego w działce wnioskodawców jest od roku 2008 (...) Sp. Z o.o. we W..

Dowód:

- odpis z KW K- 13-14, akt notarialny K- 29-34, opinia biegłego R. M. K- 51-75,

- uzupełnienie opinii K- 256

Wnioskodawcy nabyli przedmiotową nieruchomość na mocy umowy darowizny z dnia 13 października 1997 roku. Podarowana działka była dzierżawiona od 1996 roku na cele rolnicze. Usytuowanie w działce gazociągu zostało oznaczone słupkami. Działka wcześniej wykorzystywana była rolniczo przez stryja wnioskodawców, z którym wspólnie gospodarzyła rodzina. Wnioskodawczyni U. O. dowiedziała się o istnieniu gazociągu w 2013 roku, kiedy starała się o wynagrodzenie za służebność przesyłu energii elektrycznej. Wnioskodawczyni na działce bywa rzadko, nie zauważyła słupków oznaczających gazociąg, działki od kilku lat nie uprawia.

Dowód: - pismo Starostwa Powiatowego w K. – k-157

- oświadczenie wnioskodawcy K- 286 odwrót , zdjęcia K- 158- 161

- przesłuchanie wnioskodawczyni K- 300

Wniosek o ustanowienie służebności przesyłu złożyli wnioskodawcy w dniu 23 lipca 2013 roku, a w toku sprawy 6 września 2013 roku wezwali (...) sp. z o.o. w W. do zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu za wypłatą wynagrodzenia w kwocie 2840 zł lub odszkodowaniem z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości przez okres nieprzedawniony.

Uczestnik w odpowiedzi na wezwanie wskazał, że działka nie została jednoznacznie określona, wobec nie dołączenia aktualnego wyrys z mapy ewidencyjnej i wypisu z rejestru gruntów oraz nie dołączenia dowodu nabycia działki przez wnioskodawców, co uniemożliwia zajęcie stanowiska.

Dowód: - pismo wnioskodawcy – k. 119, pismo uczestnika – k. 120-121

W roku 1974 została podjęta decyzja o lokalizacji gazociągu K.-L.- S.. W roku 1977 cały gazociąg, w części przebiegający przez działkę wnioskodawców, został przekazany do eksploatacji w marcu 1977 roku i przejęty aportem jako środek trwały 18 stycznia 2008 roku przez (...) Sp. Z o.o. we W., a wcześniej będący środkiem trwałym Zakładu (...) od roku 1977.

Dowód:

- decyzja K- 122, 125, informacja k- 123-124, instrukcja k-127-135,

- protokoły- K-136-137, protokoły i mapy k- 138-156,

- księga środków trwałych K- 150-156

Poprzednik prawny wnioskodawców, ich stryj L. D., kupił w 1984 roku, udziały w działce , którą następnie w 1997 roku podarował wnioskodawcom.

Dowód:

- pismo K- 157, odpis z KW K- 13-15, 67-75

Zarządzeniem nr 67 z 1975 roku, Minister Górnictwa i Energetyki w dniu 31 grudnia 1975 roku utworzył przedsiębiorstwo państwowe :” (...) Zakłady (...) we W.”, przekształcone w 1982 roku w przedsiębiorstwo:” (...), poprzednika prawnego uczestników.

Dowód:

zarządzenia K- 162,164

odpis z KRS K- 202-211

Gazociąg przebiegający w działce wnioskodawców (...)relacji M.-S. jest kontrolowany przez (...) Sp. Z o.o.Jest on używany i obsługiwany przez Spółkę od 1977 roku, od chwili wybudowania i oznakowany od zakończenia budowy betonowymi słupkami o wysokości 1,20 i wymiarach 15X 15 cm. Gazociąg jest ważny strategicznie i zasila okolice S., w tym H. S..

Dowód:

- raporty K- 212-226
- przesłuchanie świadka M. S. K- 287

- przesłuchanie świadka A. G. K- 287- 288

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 49. § 1. k.c. Urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa. Artykuł 49 k.c. nie określa, co należy rozumieć przez urządzenia w tym przepisie wskazane, stąd też ustalenia Sądu zostały poczynione na podstawie opinii biegłego i dokumentów oraz zeznań świadków, przy uwzględnieniu charakteru przedsiębiorstwa i charakteru konkretnych urządzeń.

Nie budzi wątpliwości, że urządzenia wchodzące w skład przedsiębiorstwa stanowią jego składnik w znaczeniu przedmiotowym (art. 551 k.c.), służą realizacji określonych zadań gospodarczych/ dostawa gazu odbiorcom/. Tym samym właścicielowi przedsiębiorstwa musi w stosunku do nich przysługiwać określone prawo: albo prawo własności, albo inne prawo umożliwiające korzystanie ze wskazanych urządzeń, stanowiących własność osoby trzeciej (Z. Trzaskowski, Z problematyki stosunków własnościowych..., op. cit., s. 551).

Z uwagi na opisany w ustaleniach stanu faktycznego wpływ okresu 30 lat, od daty wybudowania i odebrania do eksploatacji, posadowionego w działce wnioskodawców gazociągu (...) relacji M.-S., w oparciu o treść przepisów art. 172. § 1 i 2 k.c. w związku z art. 292. k.c. uwzględnić należało podnoszone prawo własności wynikające z zasiedzenia służebności uzasadniające oddalenie wniosku.

Cytowane przepisy wskazują, że służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, a przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio i posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie), a po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

Poprzednicy prawni uczestnika korzystali z trwałych urządzeń znajdujących się na działce wnioskodawców i skutkiem posiadania urządzeń tych od 1977 roku jest ustalenie przez Sąd zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, związanej z korzystaniem z gazociągu.

Zasiedzenie, nawet przy przyjęciu posiadania w złej wierze, nastąpiło nie później niż w marcu 2007 roku.

Orzeczenie Sądu opiera się na ustaleniach opartych na dowodach z dokumentów, przesłuchaniu wnioskodawców, zeznaniach świadków, opinii biegłego, zarządzeniach, protokołach i decyzjach oraz pismach - opisanych w ustaleniach stanu faktycznego.

Na podstawie treści złożonego odpisu Ksiąg Wieczystych, zarządzeń oraz pism i przesłuchaniu świadków, Sąd ustalił datę uzyskania nieruchomości przez wnioskodawców, a na podstawie protokołu przejęcia środka trwałego Sąd ustalił, że gazociąg przekazano poprzednikowi prawnemu uczestników po wybudowaniu, w 1977 roku.

Wskazane dowody pozwalają na ustalenie, że poprzednicy prawni uczestników korzystali z trwałych urządzeń na przedmiotowej działce co najmniej od marca 1977 roku - a zatem doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści dzisiejszej służebności przesyłu, już w roku 2007.

Tezę powyższą potwierdza Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012 r. /III CZP 93/11 1/, wskazujące: Osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. miała status państwowej osoby prawnej i nie mogła nabyć (też w wyniku zasiedzenia) własności nieruchomości Skarbu Państwa, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po tej dacie zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989 r., jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania/ LEX nr 1136115 /.- a zatem bieg zasiedzenia na rzecz poprzedników prawnych uczestnika biegł najdalej od jej przejęcia 29 grudnia 1976 roku, a jego upływ nastąpił najpóźniej 29 grudnia 2006 roku

Sąd Najwyższy podkreślił w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08 (OSNC 2010, nr 1, poz. 15), że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budziła wątpliwości dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305 1-305 4 k.c. (wyrok z dnia 11 marca 2005 r., II CK 489/04, niepubl.; postanowienie z dnia 4 października 2006 r., II CSK 119/06, Monitor Prawniczy 2006, nr 21, s. 1128; uchwała z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7). Pogląd ten Sąd Najwyższy potwierdził w Postanowienie z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CSK 183/11, wskazując, że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. / LEX nr 1130302/.

W obecnym stanie prawnym, obowiązującym od roku 2008, ustawodawca wprowadził obok służebności gruntowych i służebności osobistych, trzeci rodzaj służebności. Zgodnie z przepisem art. 305 1.k.c Nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Służebność przesyłu może też być nabyta przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia, bo zgodnie z art. 352 § 1 k.c.: "Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności". Warunkiem zasiedzenia służebności przesyłu jest korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia. Nie ma więc przeszkód do uznania przedsiębiorcy, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a nie ma tytułu prawnego do władania tą nieruchomością, za posiadacza takiej służebności.

Posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.) (tak SN w postanowieniu z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, Lex nr 1096048) i jak wskazano wyżej Sąd Najwyższy dopuszczał taką możliwość jeszcze przed nowelizacją kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw, która wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu (zob. postanowienie SN z dnia 4 października 2006 r., II CSK 11/06, niepubl.; postanowienie SN z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, Biul. SN 2002, nr 11, s. 7; wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, Lex nr 258681; wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., V CSK 679/04, niepubl.; postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN 2006, nr 5, s. 11).

Zgodnie z poglądami doktryny, z reguły przedsiębiorca - posiadacz służebności przesyłu będzie uznany za posiadacza służebności w złej wierze (zob. uchwałę SN z dnia 17 czerwca 2005 r., III CZP 29/05, OSNCP 2006, nr 4, poz. 64; wyrok SN z dnia 29 stycznia 2008 r., IV CSK 410/07, niepubl.).

W uchwale z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7; Lex nr 458125) SN wskazał, że "przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 3051-3054 k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa". Nie ma przy tym potrzeby oznaczania nieruchomości władnącej. Skoro powołana ustawa nie zawiera przepisów przejściowych, między innymi w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, należy przyjąć, że jeżeli termin prowadzący do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r.), to sąd stwierdzi nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jeżeli zaś po tej dacie - sąd stwierdzi zasiedzenie służebności przesyłu (G. B., Urządzenia przesyłowe..., s. 72-73).

Na podstawie opisanych przepisów, orzecznictwa i analizy materiału Sad oddalił wniosek.

O kosztach orzeczono po myśli art. 520. § 1. K.p.c. w zakresie kosztów zastępstwa procesowego i na podstawie § 2 tego przepisu w zakresie kosztów wynagrodzenia biegłego, powołanego na wniosek U. O., mając na względzie różny stopień zainteresowania uczestników i sprzeczność interesów zainteresowanych.